

RAPPORT

Naturvärdesinventering Ektjärn

Luleå kommun, Norrbottens län

2025-03-26

TERMER OCH DEFINITIONER

Fridlyst art

En art som omfattas av ett formellt skydd enligt lag. Samtliga fridlysta arter är upptagna i 4–9 § Artskyddsförordningen och därmed finns angiven i bilaga 1 eller 2 i samma förordning.

Rödlistad art

En art som i Sverige inte bedöms ha en långsiktigt livskraftig population och som därför har klassificerats i någon av nedanstående kategorier enligt den så kallade rödlistan:

RE – utrotad

CR – akut hotad

EN – starkt hotad

VU – sårbar

NT – nära hotad

Hotade arter

Signalart

Art som indikerar att ett område har höga naturvärden.

Nyckelart

Nyckelarter har stor betydelse för andra arters förekomster och bidrar särskilt till ökad diversitet.

Värdeart

Värdearter är ett samlingsbegrepp över arter som har särskild betydelse för biologisk mångfald och omfattar främst fridlysta arter, rödlistade arter och signalarter. Förekomsten av värdearter är en av bedömningsgrunderna vid naturvärdesbedömning enligt SS 199000:2023.

Kartläggningsområde

Ett geografiskt område som omfattas av en kartläggning av biologisk mångfald. Utgör inventeringsområdet vid naturvärdesinventering i fält.

Förstudieområde

Det geografiska område som omfattas av en förstudie av kända naturvärden och ett områdes förutsättningar i övrigt. Förstudieområdet är som regel större än kartläggningsområdet/inventeringsområdet när fältinventering ingår.

Värdelandskap

Landskapsområde med särskild betydelse för biologisk mångfald. I tidigare version av NVI-standarden (SS 199000:2014) kallades detta för "landscapsobjekt".

Naturvärdesbiotop

Ett avgränsat område med särskild betydelse för biologisk mångfald som kan beskrivas utifrån gemensamma ekologiska förutsättningar. "Naturvärdesobjekt" enligt tidigare standardversion (SS 199000:2014).

Värdeelement

En välvgränsad, mindre del av en biotop eller ett biotopfragment, med särskild betydelse för biologisk mångfald. Exempelvis döda träd, gamla, grova träd eller ovanliga lövträd.

Licab AB

Postadress: Storgatan 11, 972 38 Luleå

Telefon: 070-2677 654

www.lic-ab.se

Dokumenttitel: *Naturvärdesinventering Ektjärn – Luleå kommun, Norrbottens län.*

Författare och inventering: Frida Snell

Granskning: Håkan Tyrén

Dokumentdatum: 2025-03-26

Omslagsfoto: *Kartläggningsområdet, vy mot nordost från Ektjärnsvägen. Foto Frida Snell.*

Sammanfattning

Luleå kommun utreder förutsättningar för industri och verksamheter i ett område som berör fastigheterna Notviken 4:40 och Storheden 1:1, benämnt Ektjärn 2. I samband med detaljplanering av området har en naturvärdesinventering utförts med syftet att kartlägga naturvärden och förekomster av skyddade arter i området. Det aktuella området ligger vid Storheden handelsområde och avgränsas även av väg 97 och E4. Området är ca 8 ha stort.

Naturvärdesinventeringen genomfördes enligt svensk standard SS 19900:2023 med tilläggen "detaljerad artredovisning", "naturvärdesklass 4", "fördjupad inventering av värdeelement" såsom naturvärdesträd samt "inventering av invasiva arter". Inventering i fält utfördes den 3 oktober 2024.

Ektjärn 2 omges i stor utsträckning av tätt trafikerade vägar samt bebyggelse. Området korsas också av en kraftledningsgata samt skoterled. Inga skyddade områden finns inom kartläggningsområdet, som dock ansluter till vattenskyddsområdet Gäddvik (Storheden) i väst. Naturmiljön utgörs av ca 80-årig tallskog samt ung, uppväxande skog med främst gran och björk på före detta odlad, dikad mark. Miljöerna är kraftigt påverkade med brist på naturliga strukturer så som flerskiktning och naturlig hydrologi, och inga naturvärdesbiotoper avgränsades under inventeringen. Dock finns inslag av äldre tallar och björkar i området, samt dungar med lövträd som asp och sälg och enstaka inslag av grov död ved. Dessa utgör rester av tidigare skogsbestånd respektive lövträd vid tidigare jordbruksmark och har avgränsats som värdeelement.

Tre rödlistade arter noterades under inventeringen; skogshare (spillning), rödvingetrast och en svamp som bedömdes som knotterdyna. Utifrån områdets lokalisering bedöms det råda påtaglig risk för störning (främst buller) och påkörning/trafikdöd för djur som nyttjar området, exempelvis fåglar, groddjur, igelkottar och gnagare. Av fridlysta växter observerades plattlumner och revlumner. Plantor av cembratall (invasiv art) finns i östra delen av området.

Innehållsförteckning

1.	Inledning och bakgrund.....	5
2.	Metod.....	6
2.1	Naturvärdesbedömning.....	6
2.2	Underlag.....	7
2.3	Naturvärdesinventering i fält.....	7
3.	Resultat.....	8
3.1	Beskrivning av landskapet, kartläggningsområdet och kända naturvärden.....	8
3.2	Naturvärdesbiotoper och värdelandskap.....	9
3.3	Värdeelement.....	9
3.4	Värdearter.....	11
3.5	Invasiva arter.....	13
4.	Referenser.....	15

1. Inledning och bakgrund

Luleå kommun utreder förutsättningarna för industri och verksamheter för delar av fastigheterna Notviken 4:40 och Storheden 1:1 (Ektjärn 2) i samband med detaljplaneläggning av området. Detaljplaneområdet ligger mellan väg 97, E4 och Storheden handelsområde. Området utgörs av naturmark och en naturvärdesinventering (NVI) har utförts i syfte att kartlägga eventuella naturvärden. Vid inventeringen gjordes även en bedömning av områdets förutsättningar för fågel och groddjur.

Kartläggningsområdet framgår på översiktskarta i figur 1.

Foton i rapporten är tagna av Frida Snell där inte annan källa anges.

Figur 1. Översiktskarta med kartläggningsområdet för NVI (detaljplaneområdet).

2. Metod

Naturvärdesinventering genomfördes enligt svensk standard SS 199000:2023 och med stöd av teknisk specifikation SIS/TS 199002:2023. Kartläggningsområdet (inventeringsområdet) har en yta av ca 8 ha och framgår på karta i figur 1. Under NVI avgränsas eventuella ytor med naturvärde i naturvärdesbiotoper. I landskap med särskilda förutsättningar för biologisk mångfald exempelvis hög täthet av naturvärdesbiotoper avgränsas även värdelandskap.

Inventeringen utfördes i fält med detaljeringsgrad *medel* som innebär att naturvärdesbiotoper avgränsas ned till en minsta obligatorisk karteringsenhet om 0,1 ha (1000 m²). Inventeringen utfördes med följande tillägg:

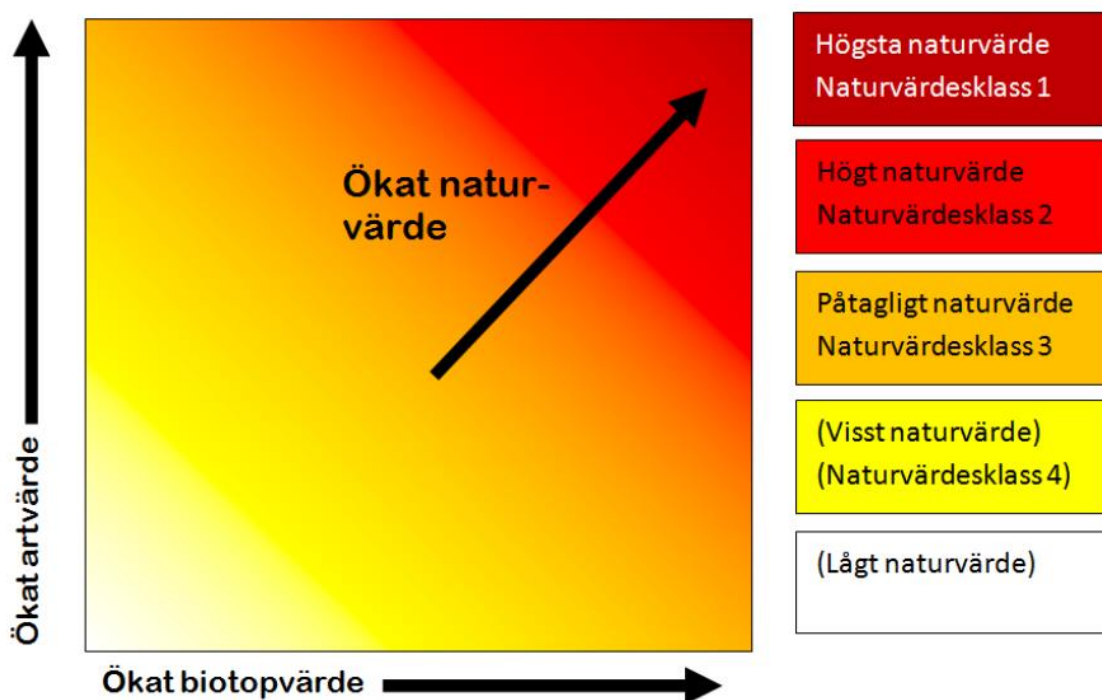
- Detaljerad artredovisning
- Naturvärdesklass 4
- Fördjupad inventering av naturvärdesträd (värdeelement)
- Inventering av invasiva/främmande arter

Förstudie, fältinventering och rapportsammanställning utfördes av Frida Snell. Granskning genomfördes av Håkan Tyrén. Naturvårdsarter som noterades under inventeringen rapporterades på Artportalen.

Till denna rapport bifogas GIS-data med kartläggningsområde, värdeelement, värdearter och invasiva arter i form av shapefiler.

2.1 Naturvärdesbedömning

Avgränsade naturvärdesbiotoper tilldelas en naturvärdesklass utifrån biotopens bedömda värde för biologisk mångfald. Enligt SS 199000:2023 görs naturvärdesbedömning utifrån de två bedömningsgrunderna *biotopvärde* och *artvärde* enligt nedan.

Biotopvärde bedöms utifrån biotopkvaliteter så som naturlighet (påverkansgrad), strukturer och element exempelvis trädålder och förekomst av död ved, miljöns kontinuitet och abiotiska förutsättningar. Även biotopens heterogenitet (variation) och sällsynthet påverkar bedömningen.

Artvärdet hos en naturvärdesbiotop bedöms utifrån förekomsten av värdearter. Som värdearter räknas i första hand fridlysta arter, rödlistade arter och signalarter. Även nyckelarter och typiska arter kan utgöra värdearter. Bedömningen av artvärde hos en art omfattar både dess signalvärde (sällsynthet och livsmiljökrav) och dess abundans (mängd). Artdiversitet (artrikedom) är också ett mått som beaktas i samband med bedömning av en biotops artvärde.

För samtliga naturvärdesbiotoper görs en bedömning av om biotopen uppfyller kriterierna för att utgöra en Natura 2000-naturtyp.

Kemisk provtagning, bottenfaunaprovtagning, elfiske eller andra biologiska undersökningar i vatten ingick inte i uppdraget.

2.2 Underlag

Inför fältinventeringen genomfördes en förstudie i GIS och andra informationskällor över kända naturvärden så som nyckelbiotoper, sumpskogar, artförekomster och områdets övriga förutsättningar exempelvis topologi och förekomst av vatten. Följande källor nyttjades under förstudien:

- Skyddad natur (Naturvårdsverket)
- Skogens pärlor (Skogsstyrelsen)
- Artportalen
- Ortofoto och andra kartunderlag

2.3 Naturvärdesinventering i fält

Naturvärdesinventeringen genomfördes i fält den 3 oktober. Vädret var främst soligt med svag vind och en temperatur av ca 14°C.

Datainsamling gjordes med hjälp av appen QField.

3. Resultat

3.1 Beskrivning av landskapet, kartläggningsområdet och kända naturvärden

Kartläggningsområdet (detaljplaneområdet) ingår i en yta med naturmark om ca 40 ha som helt omges av bebyggelse och vägar i form av bostadsområdet Ektjärn och väg 968 i väst, Storheden handelsområde och verksamheter i syd, E4 i öst och väg 97 i norr. Naturområdet korsas också av mindre vägar, ett järnvägsspår, skoterled och en kraftledning (figur 2) som följer parallellt med kartläggningsområdets södra gräns. Centralt inom kartläggningsområdet finns en mindre mast (figur 2). Denna del samt sydöstra delen av området utgörs främst av tallskog. Nordvästra delen av kartläggningsområdet har historiskt utgjort jordbruksmark och korsas av ett dike (figur 3). Västra delen domineras av unga skogssuccessioner på tidigare brukad mark, med inslag av öppna ytor med högt gräs och spridda björkar.

Figur 2. Det finns en mindre mast med tillhörande utrustning i sydöstra delen av kartläggningsområdet (t.v.). Området korsas av en kraftledning och i denna finns en skoterled (t.h.).

Figur 3. Brett skogskantat dike som korsar kartläggningsområdet i väst, från väg 97 i norr och mot Ektjärnsvägen i syd.

Inga skyddade områden finns inom kartläggningsområdet. Vattenskyddsområdet Gäddvik (Storheden) med NVR-ID 2012935 ansluter till kartläggningsområdets västra gräns (VISS 2025). Drygt 450 m öster om kartläggningsområdet ligger Gammelstadvikens naturreservat och Natura 2000. Området berörs inte heller av några riksintressen kopplade till naturvård. Inga kända naturvärden så som nyckelbiotoper, VMI-objekt eller värdefulla vatten finns i anslutning till kartläggningsområdet, inte heller kontinuitetsskog (Naturvårdsverket 2025).

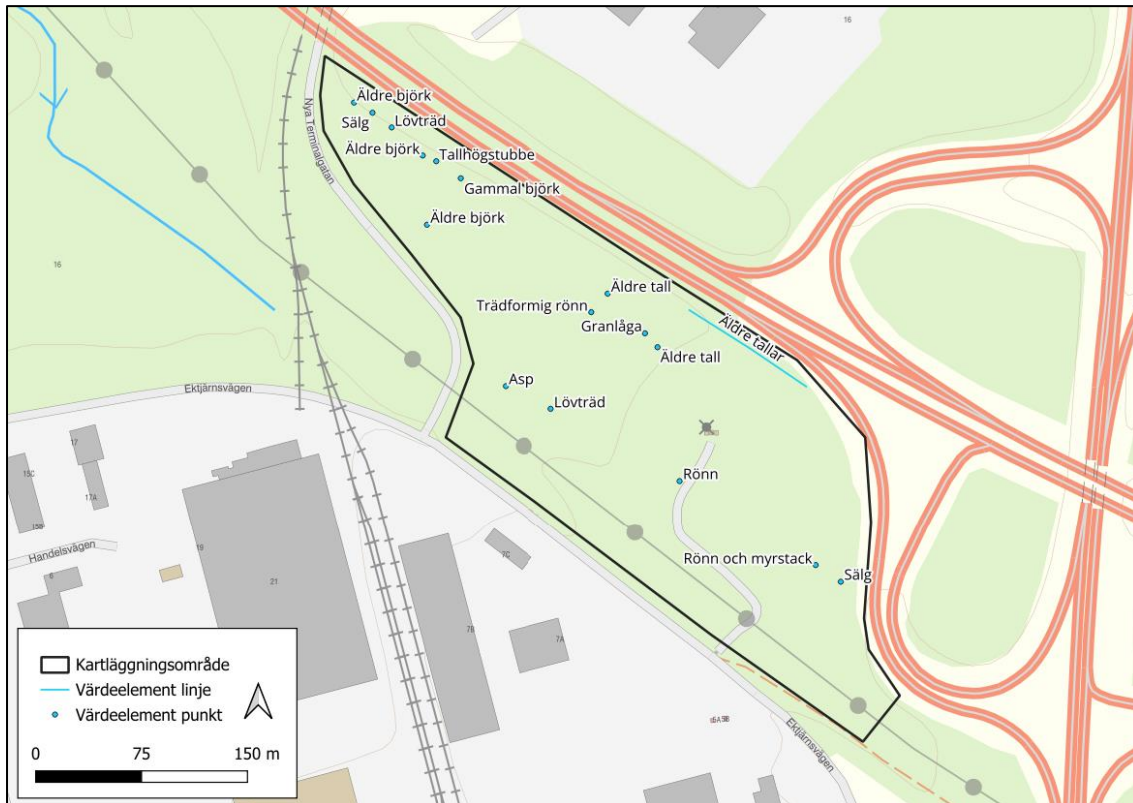
Berggrunden utgörs av sur granodiorit – granit med kvarts-fältspat-glimmersammansättning (SGU 2025). Vattenmiljöer saknas i området utöver diket i västra delen. Området ligger inom huvudavrinningsområdet "Mellan Altersundet och Luleälven", HARO 8009 och aktuellt delavrinningsområde är "Rinner mot Inre Lulefjärden", DAROID 729277-178953 (VISS 2025).

3.2 Naturvärdesbiotoper och värdelandskap

Inga naturvärdesbiotoper avgränsades under inventeringen. Tallskogen i östra delen bedöms vara kring 80 år gammal och granskogen med stort inslag av björk i västra delen är tydligt yngre. Naturmiljöerna bedöms ha vissa biotopkvaliteter så som lövrikedom, ett sparsamt inslag av äldre träd och enstaka element av död ved, samt vissa förekomster av värdearter, men biotoperna bedöms vara alltför påverkade och unga för att uppfylla kriterierna för naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Området bedöms inte heller ha betydelse på landskapsnivå och inga värdelandskap avgränsades.

3.3 Värdeelement

Sjutton värdeelement identifierades under inventeringen (16 punkter och 1 linje), se karta i figur 4 samt foton i figur 5 - 7. Värdeelementen utgörs av äldre tallar och björkar, dungar med lövträd (björk, asp, sälg), trädformiga rännar samt enstaka element av död ved. De äldsta tallarna bedöms vara uppemot 200 år. En av de äldsta tallarna borrades för åldersbestämning och hade en ålder av ca 150 år.

Figur 4. Kartan visar avgränsade värdeelement.

Figur 5. Värdeelement i området i form av äldre tall (t.v.) och äldre björk (t.h.).

Figur 6. Värdeelement i form av grupp med unga till medelålders aspar (t.v.) samt en rönn (t.h.).

Figur 7. Två värdeelement bestående av död ved noterades under inventeringen, en gränlåga med stubbe (t.v.) samt en grov, gammal tallhögstubbe (t.h.).

3.4 Värdearter

Inga arter fanns rapporterade från kartläggningsområdet i Artportalen före inventeringens utförande. Ett antal fåglar har rapporterats från E4 i öst samt från Storheden-området söder om

kartläggningsområdet, varav vissa är rödlistade, däribland tornseglare^{EN}, gråtrut^{VU}, fiskmå^{NT}, och havsörn^{NT,§}. Ingen av de rödlistade fågelarterna som rapporterats i närområdet bedöms ha någon tydlig koppling till kartläggningsområdet. Av rödlistade fågelarter noterades en rödvingetrast^{NT} under inventeringen, dock är denna observation utanför häckningstid. Observationerna av värdearter framgår i tabell 1 samt på karta i figur 9.

En svamp som bedömdes till knotterdyna^{NT} observerades på en död sälvgren under inventeringen (foto i figur 8). Flera trivialarter av vedsvampar på lövved noterades också, samt sparsamt på barr i form av gul ullklubba på den noterade granlågan (foto i figur 7 t.v.).

Vid inventeringstillfället var diket i västra delen vattenfyllt med stillastående, brunfärgat vatten. Vattnet var ca 25 cm djupt med mycket organiskt material, bland annat löv och kvistar. Diket är genomgående beskuggat och bedöms inte utgöra någon typiskt lämplig miljö för groddjur, varken för lek eller övervintring. Kartläggningsområdets läge, omgivet av vägar med tät trafik, bedöms också innebära en stor risk för faunan då djur riskerar att bli överkörda under vandring/förflyttning. Avseende fågel råder sannolikt en bullerpåverkan från trafiken på väg 97, som var påtaglig under inventeringen.

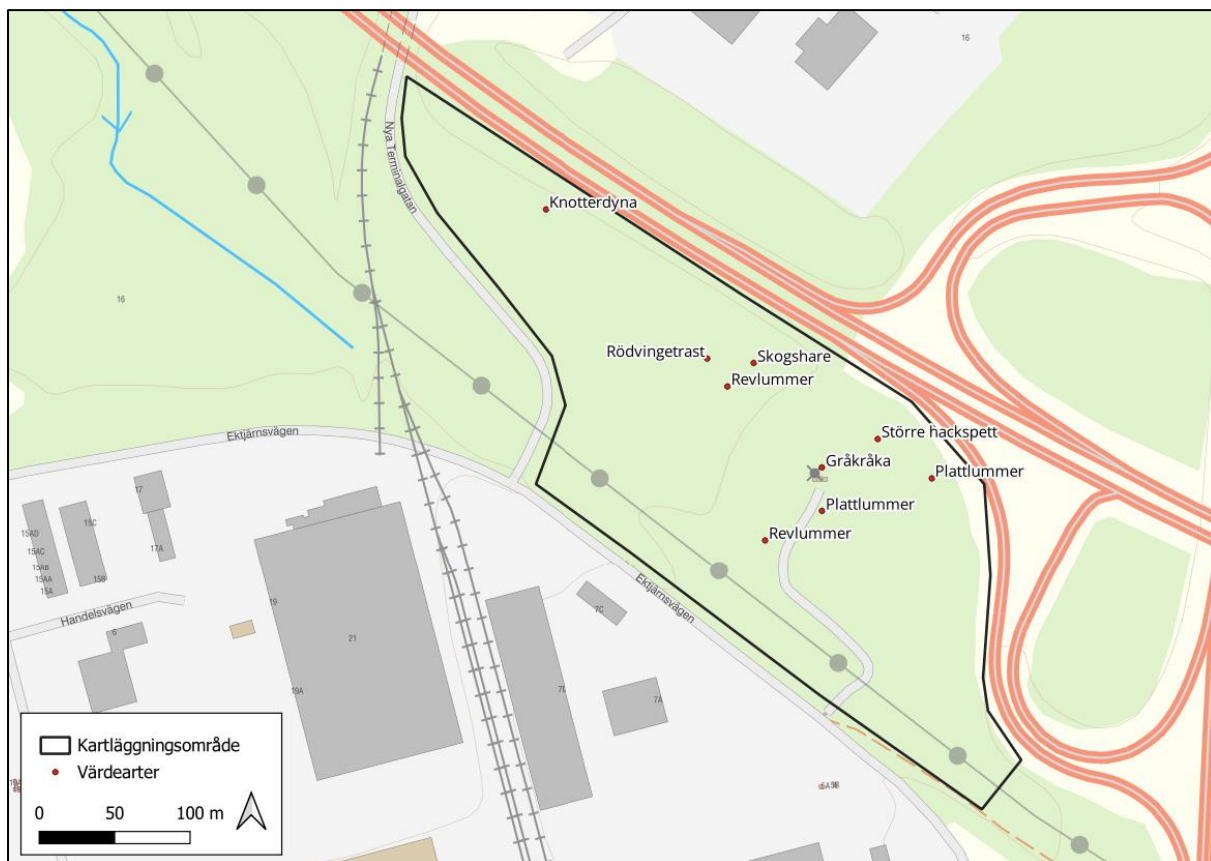

Figur 8. Svamp på sälgved som bedömdes som knotterdyna^{NT}. Foto: Mats Bergquist.

Tabell 1. Värdearter som observerades i området. AF = artskyddsförordningen. R = rödlistekategori för rödlistade arter.

Art	AF	R	Övrig koppling till naturvärde
Skogshare (spillning)		NT	
Större hackspett	4 §		Nyckelart bohål
Rödvingetrast	4 §	NT	
Gråkråka	4 §	Ej bedömd	
Revlummer	9 §		
Plattlummer	9 §		Signalart skog
Knotterdyna*		NT	

* Bedömdes till knotterdyna *Lopadostoma pouzarii* under inventeringen. Fyndet har därefter bedömts kunna utgöra en ännu obeskuren art på död ved av triviallöv i norra Sverige inom släktet *Lopadostoma*.

Figur 9. Observationer av värdearter som gjordes under inventeringen.

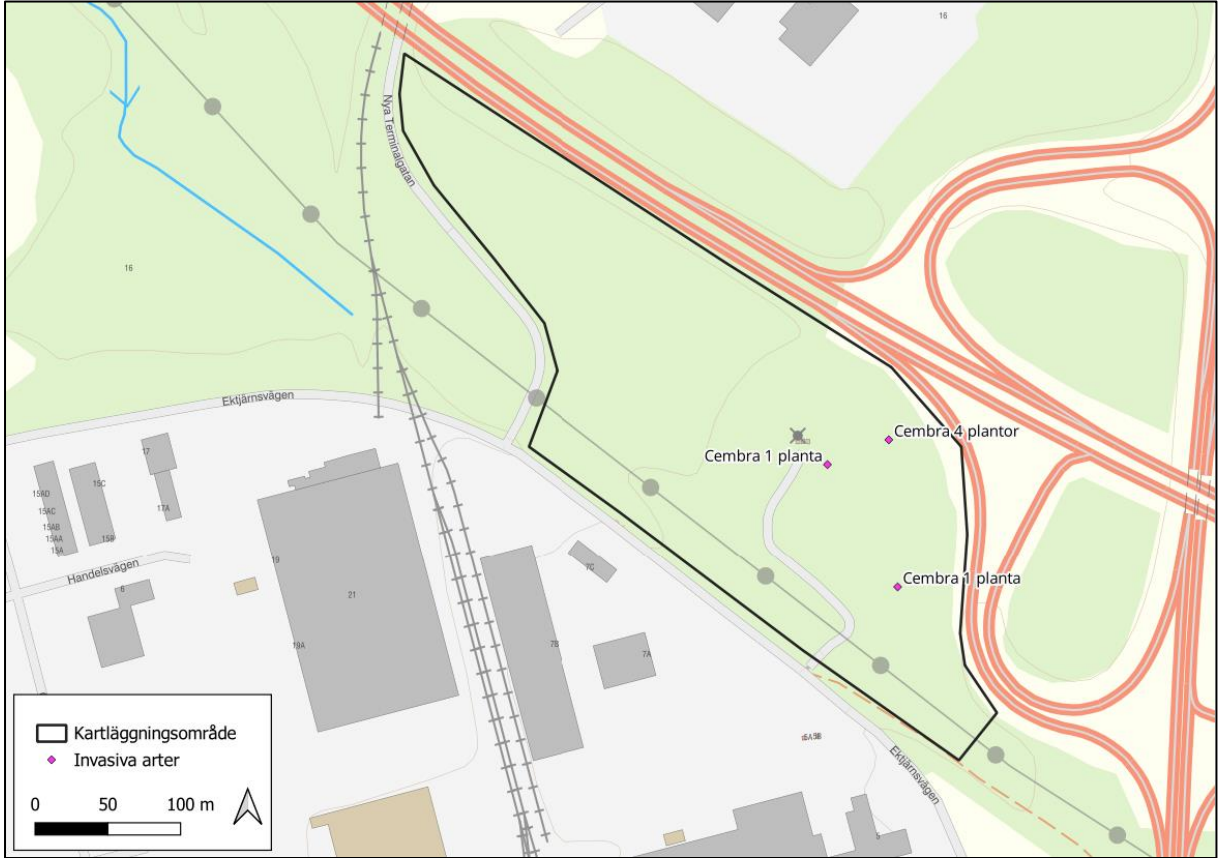
3.5 Invasiva arter

Av invasiva arter noterades uppväxande plantor av cembratall i östra delen av kartläggningsområdet, se foto i figur 10 och karta i figur 11. Cembratall bedöms ha hög risk för invasivitet (SLU Artdatabanken 2025).

Inga invasiva arter finns rapporterade från kartläggningsområdets direkta närhet i Artportalen.

Figur 10. Planta av cembratall i östra delen av kartläggningsområdet.

Figur 11. Förekomster av invasiva arter som noterades under inventeringen.

4. Referenser

Andrén. 2025. Grod- och kräldjur. Våra svenska arter och deras bevarande.

Artportalen. 2025. <https://www.artportalen.se/>

Naturvårdsverket. 2025. Skyddad natur. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen.

SGU. 2025. Berggrundskartan. <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-berg-50-250-tusen.html>

SLU Artdatabanken. 2025. Artfakta cembratall. <https://artfakta.se/taxa/222158/information>

VISS. 2025. Vatteninformationssystem Sverige. Vattenkartan. <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>